

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Мар'яна Маркова

**ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(АНТИЧНІСТЬ ТА СЕРЕДНІ ВІКИ):
МАТЕРІАЛИ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

Дрогобич

2020

УДК

ББК

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 13 від 19.12.2019 р.).

Рецензенти:

Радченко О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германських мов і перекладознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Айзенбарт Л., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри романської філології та компаративістики Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Маркова М. Історія зарубіжної літератури (античність та Середні віки) : матеріали для семінарських занять / М. Маркова. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. – 40 с.

Методичні матеріали для семінарських занять укладено відповідно до програм навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури (античність та Середні віки)», затверджених вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 8 від 29 жовтня 2019 р.).

У посібнику подаються плани семінарських занять, до кожної теми запропоновано список рекомендованої літератури, практичні завдання та методичні рекомендації з підготовки. У додатках розміщено питання для підготовки до підсумкових форм контролю та список текстів для обов'язкового прочитання.

ЗМІСТ

Передмова

Давньогрецька міфологія

Поєми Гомера «Іліада» та «Одіссея»

Давньогрецька лірика

Еволюція грецького театру в трагедіях Еврипіда (на прикладі п'єси «Медея»)

Ідейно-художній зміст поеми Вергілія «Енеїда»

Літературна спадщина Горація

Біблія як твір літератури

«Беовульф» – пам'ятка англосаксонської епічної традиції

«Пісня про Роланда»: історична основа й епічна поетика, сюжет та структура поеми

Куртуазна лірика: усталені форми і характер їх змісту

Художньо-естетична своєрідність лицарського роману (на прикладі роману про Трістана та Ізольду в обробці Жозефа Бедьє)

Розвиток традицій фольклору в середньовічному епосі про тварин: «Роман про Лиса»

«Божественна комедія» Данте як літературно-філософський синтез європейського Середньовіччя

Творчість Омара Хаяма

Додатки

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Історія зарубіжної літератури (античність та Середні віки)» має на меті дати студентам уявлення про основні явища художньої словесності європейської античності та Середньовіччя, розглянути вузлові проблеми літературного життя в загальному контексті суспільно-духовної ситуації названих епох, розкрити закономірності існування і специфіки розвитку протидіючих естетичних явищ та їх взаємодію в процесі поглибленого аналізу світоглядних основ творчості письменників і всебічного вивчення поетики художніх текстів різних видів і жанрів.

Головні завдання дисципліни полягають у розширенні читацького досвіду студентів за рахунок аналізу знакових літературних текстів окресленого часу; висвітленні літературного процесу як цілісної системи та виділенні закономірностей його еволюції; осмисленні природи взаємодії неповторних письменницьких особистостей і сучасної їм епохи; визначенні ступеню включеності творчої парадигми кожного окремого автора до загального культурологічного контексту, національної та світової літературної традиції.

Вивчення літературного процесу доби античності та Середньовіччя у межах лекційного курсу розпочинається із загальної характеристики та визначення основних етапів і тенденцій його розвитку. Далі у конкретизованому висвітленні розглядаються визначні літературні пам'ятки епох, творчість найвидатніших митців, детально аналізуються ідейно-художні і жанрово-стильові особливості їхніх текстів. Семінарські заняття на основі вибраних для обговорення тем і художніх творів мають сприяти поглибленню теоретичних знань, формуванню у студентів практичних умінь і навичок літературознавчої інтерпретації.

Пропонований посібник укладений з урахуванням найновіших наукових досліджень і містить плани семінарських занять, до кожної теми запропоновано список рекомендованої літератури, практичні завдання та методичні рекомендації з підготовки. У додатках розміщено питання для підготовки до підсумкових форм контролю та список текстів для обов'язкового прочитання.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття № 1 – 2 Давньогрецька міфологія

План

1. Міф як явище в розвитку людської культури.
2. Давньогрецька міфологія: провідні цикли міфів, тематика, проблематика.
3. Зміст основних давньогрецьких міфів про богів та героїв.
4. Міфи і світова література.

Література

1. Гальчук О. Антична література : навчальний посібник для студентів заочної форми навчання / О. Гальчук. – К. : Вид-во Київського славістичного університету, 2008. – С. 25–46.
2. Зварич І. Міф / І. Зварич // Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. А. Волкова та ін.]. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 332–335.
3. Зварич І. Міфи в літературі / І. Зварич // Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. А. Волкова та ін.]. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 335–338.
4. Кун М. Легенди і міфи Стародавньої Греції (будь-яке видання).

5. Мифы народов мира : энциклопедия в 2-х томах. – М. : Советская энциклопедия, 1987–1988 (вступна стаття, статті «Греческая мифология», «Литература и мифы»).

6. Основні цикли давньогрецьких міфів, їх історичні та фантастичні елементи, літературне відлуння // Тема. – 2001. – № 4. – С. 9–10.

7. Панченко І. Міфологічні мотиви у світовій літературі / І. Панченко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2000. – № 6. – С. 46–50.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття слід насамперед ознайомитися із різними визначеннями та теоріями міфології, а також класифікаціями міфів (теогонічні, антропогонічні, календарні, есхатологічні, солярні, лунарні, астральні, міфи про культурних героїв тощо). Далі необхідно проаналізувати основні цикли давньогрецької міфології (троянський, фіванський, цикл про аргонавтів) та їх тематичну спрямованість. Третє питання передбачає огляд міфологічного матеріалу про основних давньогрецьких богів (дванадцять олімпійців) та героїв (Геракл, Тесей, Персей). Відповідь на останнє питання має на меті розкрити проблему функціонування міфологічних сюжетів, тем та образів у світовій літературі, починаючи від доби Середньовіччя і до сучасності. Особливу увагу при його висвітленні варто звернути на ХХ ст., яке увійшло в історію світової культури як час «реміфологізації» чи «неоміфологізму».

Завдання

1. Законспекуйте статті «Греческая мифология», «Литература и мифы», а також вступну статтю з енциклопедії «Мифы народов мира».

2. Розкрийте значення давньогрецької міфології для формування міфології Стародавнього Риму.

Семінарське заняття № 3
Поєми Гомера «Іліада» та «Одіссея»

План

1. Гомер – легендарний поет Греції. «Гомерівське питання».
 2. Міфологічна основа, сюжет і композиція поеми «Іліада».
 3. Міфологічна основа, сюжет і композиція «Одіссеї».
 4. Особливості епічного стилю Гомера. Образна система поем.
 5. Значення творів Гомера для світового літературного процесу.
- Гомер в Україні.

Література

1. Вахрушев В. Гомер / В. Вахрушев // Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : у 2-х томах / [за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського]. – Т. 1. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – С. 393–399.
2. Гомер – легендарний основоположник європейської літератури // Тема. – 2001. – № 4. – С. 10–44.
3. Гомер – міф чи реальність? [Електронний ресурс] // Журнал ПОэтов. – 2011. – № 1 (26). – С. 33–36. – Режим доступу : <http://homerandatlantis.com/%D0%B3%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%80-%D0%BC%D0%B8%D1%84-%D0%B8%D0%BB%D0%B8-%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C/?lang=UK>.
4. Дурицька І. Через з'ясування засобів художньої виразності до осягнення змісту твору. (З практики вивчення поеми Гомера «Одіссея») // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2004. – № 9. – С. 41–42.
5. Єфименко М. Поліметодологічні підходи до прочитання «Іліади» Гомера. Аналіз поеми в історико-культурному, естетичному, юнгіанському, екзистенціалістському аспектах / М. Єфименко //

Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999. – № 7. – С. 35–38.

6. Копак М. Поєми Гомера : їх сучасне осмислення та вплив на розвиток світової культури / М. Копак // Всесвітня література в сучасній школі. – 2012. – № 9. – С. 32–35.

7. Мельник Г. Гомер як свідок історії [Електронний ресурс] / Г. Мельник // Питання літературознавства. – 2003. – Вип. 10. – С. 159–161. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PI_2003_10_38.

8. Тен Б. Гомер на Україні / Б. Тен // Всесвіт. – 1982. – № 12. – С. 166–167.

9. Тереховська О. Риси героїчного епосу в «Іліаді» Гомера / О. Тереховська // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – № 7–8. – С. 4–5.

10. Тереховська О. Філософсько-естетичні уроки Гомера : ще раз перечитуючи «Одіссею» / О. Тереховська // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2007. – № 8. – С. 2–4.

11. Шалагінов Б. Гомерів епос / Б. Шалагінов // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2002. – № 4. – С. 38–43.

Методичні рекомендації

Вивчення давньогрецьких поем «Іліада» та «Одіссея» необхідно розпочати із розгляду проблеми їх авторства – «гомерівського питання» (позиції т. зв. аналітиків, унітаріїв, прихильників теорії «основного ядра», погляди сучасної науки на біографічну постать Гомера та його творчість). Далі передбачається здійснення детального аналізу текстів Гомера на різних рівнях їх художньо-естетичної цілісності (тематичному, проблемному, образному, сюжетному, композиційному, стильовому тощо). Насамкінець потрібно визначити, який вплив «Іліада» та «Одіссея» справили на розвиток римської художньої словесності, а також постантичних європейських літератур, у тому числі й української. Варто згадати і про переклади «Іліади» та «Одіссеї» на українську мову.

Завдання

1. Розкрийте термінологічне значення понять «епос», «гекзаметр», «аед», «рапсод».
2. Спробуйте дати жанрове визначення поем Гомера.
3. Вивчіть напам'ять заспів до «Іліади».

Семінарське заняття № 4

Давньогрецька лірика

План

1. Історичні передумови виникнення ліричних жанрів у Стародавній Греції.
2. Давньогрецька лірика як синтез поезії та музики. Види лірики, їх особливості, зв'язок із фольклором.
3. Декламаційна лірика, її різновиди. Лірика Калліна, Тіртея, Солона, Феогніда, Мімнерма, Архілоха: провідні теми, мотиви, образи.
4. Пісенна лірика, її види, особливості, тематика. Творчість Алкея, Сапфо, Анакреонта.
5. Особливості і різновиди хорової лірики. Ідейно-художній зміст поезій Алкмана, Симоніда з Кеосу, Піндара, Вакхіліда.

Література

1. Давньогрецька лірика // Тема. – 2001. – № 4. – С. 44–63.
2. Ніколаєв Б. Давньогрецька лірика (Тіртей, Архілох, Сапфо, Анакреонт) / Б. Ніколаєв // Всесвітня література в середніх навчальних закладах. – 1999. – № 9. – С. 25–27.
3. Олексієнко Ж. Десята муза (Тема кохання у творчості давньогрецької поетеси Сапфо) / Ж. Олексієнко // Все для вчителя. – 2011. – 13–14 травня. – С. 77–79.
4. Трухина Н. Греческие поэты / Н. Трухина, А. Смышляев // Трухина Н. Хрестоматия про Древней Греции / Н. Трухина, А. Смышляев. – М. : Греко-Латинский кабинет Ю. А. Шичалина, 2000. – С. 287–302.
5. Фрейденберг О. Происхождение греческой лирики / О. Фрейденберг // Вопросы литературы. – 1973. – № 11. – С. 101–123.

6. Шалагінов Б. Лірика ранньої класики (антична література) / Б. Шалагінов // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2002. – № 6. – С. 45–48.

7. Ярхо В. Античная лирика. Ранняя греческая лирика. Эллинистическая лирика. Римская лирическая поэзия / В. Ярхо, К. Полонская. – М. : Высшая школа, 1967. – 211 с.

Методичні рекомендації

Давньогрецька лірика – феномен, викликаний до життя специфічними історичними процесами у Стародавній Греції VI ст. до н. е. (розпад родових общин, виділення особистості із колективу, боротьба проти родової аристократії та перехід до рабовласницької демократії), тому її вивчення необхідно розпочати із висвітлення соціально-політичних передумов її появи. Далі потрібно зупинитися на проблемі поділу давньогрецької лірики на декламаційну та мелічну з їх відповідними різновидами (елегія та ямб; сольний та хоровий мелос). Третє, четверте і п'яте питання передбачають знайомство із творчістю найвидатніших давньогрецьких ліриків. При відповіді на них варто звернути увагу на зв'язок біографічних та тематичних аспектів у текстах грецьких поетів, їх ідейну спрямованість та проблематику (політична, любовна, анакреонтична та ін.), а також особливості художньої форми (розмаїття строф, відсутність рими).

Завдання

1. Поясніть значення термінів «декламаційна лірика», «мелічна лірика», «елегія», «елегійний дистих», «ямб».
2. Вивчіть напам'ять одну з поезій давньогрецьких ліриків.

Семінарське заняття № 5
Еволюція грецького театру в трагедіях Еврипіда
(на прикладі п'єси «Медея»)

План

1. Відомості про Давньогрецьку державу часів розквіту рабовласницької демократії.
2. Давньогрецький театр: виникнення та роль у житті античного полісу.
3. Вклад Есхіла та Софокла у розвиток грецького театрального мистецтва.
4. Життя Еврипіда та загальна характеристика його творчості.
5. Трагедія Еврипіда «Медея»: міфологічна основа твору, композиція п'єси, характеристика образів.
6. Драматургічне новаторство Еврипіда.

Література

1. Давньогрецька драма. Походження трагедії. Особливості еллінського театру // Тема. – 2001. – № 4. – С. 64–67.
2. Нікола М. Еврипід / М. Нікола // Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : у 2-х томах / [за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського]. – Т. 1. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – С. 594–597.
3. Рогозинський В. Античний театр / В. Рогозинський // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2005. – № 7. – С. 2–6.
4. Содомора А. До глибин людської душі (про Еврипіда) / А. Содомора // Еврипід. Трагелії / Еврипід. – К. : Основи, 1993. – С. 5–21.
5. Шалагінов Б. Афіньська трагедія / Б. Шалагінов // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2004. – № 11. – С. 2–8.

6. Цікаві факти про античний театр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cikavi-faktu.pp.ua/927-skav-fakti-pro-antichniy-teatr.html>.

7. Шкаруба Л. Древнегреческая трагедия : от Эсхила до Эврипида / Л. Шкаруба // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2004. – № 11. – С. 9–19.

8. Шкаруба Л. Конфлікт трагедії Евріпіда «Медея» / Л. Шкаруба, С. Шошура // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2002. – № 7. – С. 53–56.

9. Ярхо В. Драматургия Еврипида и конец античной героической трагедии / В. Ярхо // Еврипид. Трагедии : в 2-х томах / Еврипид. – М. : Ладомир, Наука, 1998. – С. 567–591.

Методичні рекомендації

При опрацюванні теми семінарського заняття варто, перш за все, звернутися до історичних розвідок, присвячених періоду давньогрецької рабовласницької демократії, в умовах якої відбулося піднесення грецького театрального мистецтва. Також необхідно вивчити питання його генези та жанрової парадигми. Третє питання передбачає загальний огляд творчості Есхіла та Софокла, при цьому слід зупинитися насамперед на драматургічному новаторстві митців. Четверте питання має на меті дати огляд життя і творчості Евріпіда у контексті інформації про його попередників. Трагедію «Медея» потрібно аналізувати через зіставлення із міфом про аргонавтів, виявивши основні моменти його переосмислення автором. Далі – вивчити сюжетно-композиційні характеристики п'єси та особливості її образної системи. При відповіді на останнє питання рекомендовано зосередитися на рисах відмінності творчого методу Евріпіда від усталених Есхілом та Софоклом принципів драматичної творчості.

Завдання

1. Опишіть структуру давньогрецької театральної будівлі.
2. Розкрийте джерела формування основних театральних жанрів Стародавньої Греції.
3. Прочитайте працю Аристотеля «Поетика». Проаналізуйте погляди мислителя на давньогрецьку трагедію.

Семінарське заняття № 6
Ідейно-художній зміст поеми Вергілія «Енеїда»

План

1. Рим епохи Вергілія: держава, політика, доля поета.
2. Творчість Вергілія у контексті римської літератури «золотого віку».
3. Передумови й історія написання «Енеїди».
4. Фабула та сюжет поеми. Особливості композиції «Енеїди». Характери персонажів.
5. Міф у сюжеті поеми. Вергілій та Гомер.
6. «Римська» ідея у поемі Вергілія.
7. «Енеїда» у європейському літературному процесі. Вергілій та Котляревський.

Література

1. Бардимова Ю. Особливості композиції та сюжет поеми Вергілія «Енеїда» [Електронний ресурс] / Ю. Бардимова // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2009. – Вип. 3 (2). – С. 3–9. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzl_2009_3\(2\)__3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzl_2009_3(2)__3).
2. Вергілій // Тема. – 2001. – № 4. – С. 91–106.
3. Зарудний Є. Вергілій та Котляревський : два Енеї [Електронний ресурс] / Є. Зарудний. – Режим доступу : <http://incognita.day.kyiv.ua/vergilij-ta-kotlyarevskij-dva-eneyi.html>.
4. Квік С. Поетизація римської доблесті, патріотичного служіння державі, величі Риму в поемі Вергілія «Енеїда» // Зарубіжна література в школі. – 2009. – № 9. – С. 19–22.
5. Махінова А. Деконструкція імперського міфу : «Енеїда» Вергілія та «Енеїда» І. Котляревського / А. Махінова // Слово і час. – 2001. – № 10. – С. 82–83.

6. Микитенко Ю. Ірої-комічна «Енеїда» Котляревського та епічна поема «Енеїда» Вергілія / Ю. Микитенко // Антична спадщина і становлення нової української літератури / Ю. Микитенко. – К. : Наукова думка, 1991. – С. 58–69.

7. Морева-Вулих Н. Римський класицизм : творчество Вергилия, лирика Горация / Н. Морева-Вулих. – СПб. : Академический проект, 2000. – 272 с.

8. Тарасова Н. Вергілій – найвидатніший давньоримський поет. «Буколіки» / Н. Тарасова // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. – № 8. – С. 41–44.

9. Тарасова Н. Творчість Вергілія у світовому контексті / Н. Тарасова // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2002. – № 8. – С. 34–36.

10. Шалагінов Б. «Золотий вік» римської літератури / Б. Шалагінов // Всесвітня література та культура. – 2003. – № 2. – С. 41–47.

Методичні рекомендації

Поема «Енеїда» не може розглядатися поза історичним контекстом, тому перше питання семінарського заняття має на меті подати відомості про час правління імператора Октавіана Августа та його політику. Творчий доробок Вергілія є предметом другого питання, його потрібно розглядати через паралелі з творчістю інших представників римської літератури т. зв. «золотого віку» (Овідій, Проперцій, Тибулл, інші). Аналіз «Енеїди» також має здійснюватися через зіставлення з поемами Гомера «Іліада» та «Одіссея». При цьому необхідно виділити не лише риси подібності у творчому методі обох авторів, але й те, що робить Вергілія найвидатнішим митцем римської літератури, його самотність та оригінальність, що справили вплив на творчість багатьох європейських письменників (Ф. Петрарка, Л. Аріосто, Т. Тассо, Ж. Расін, Н. Буало, Вольтер). Окремо слід висвітлити питання про співвідношення «Енеїди» Вергілія та першого твору нової української літератури – «Енеїди» І. Котляревського.

Завдання

1. Спробуйте здійснити компаративний аналіз поем Гомера й «Енеїди» Вергілія на основних рівнях художнього тексту.
2. Законспекуйте статтю Ю. Микитенко «Ірої-комічна «Енеїда» Котляревського та епічна поема «Енеїда» Вергілія».

Семінарське заняття № 7
Літературна спадщина Горація

План

1. Життєвий шлях Горація. Історія Риму і доля поета.
2. Жанрова різноманітність спадщини Горація: еподи, сатири, оди, віршовані послання.
3. Художні особливості сатир поета.
4. Оди Горація: особливості стилю, ідейно-тематичний зміст.
5. «Послання до Пізонів» як трактат про поетичне мистецтво.
6. Горацій і європейська література. Горацій в Україні.

Література

1. Гальчук О. Горацій і Зеров : діалог через тисячоліття / О. Гальчук // Дивослово. – 2000. – № 4. – С. 7–11.
2. Горацій // Тема. – 2001. – № 4. – С. 107–111.
3. Грекова М. Філософія «золотої середини» в житті і творчості Горація / М. Грекова // Філософська думка. – 2002. – № 5. – С. 76–88.
4. Загайська Г. Горацій і епоха Августа [Електронний ресурс] / Г. Загайська // Питання літературознавства. – 2011. – Вип. 82. – С. 18–27. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2011_82_5.
5. Корж Н. Переклади творів Горація на Україні / Н. Корж // Іноземна філологія. – 1970. – № 20. – С. 68–73.
6. Морева-Вулих Н. Римський класицизм : творчество Вергилия, лирика Горація / Н. Морева-Вулих. – СПб. : Академический проект, 2000. – 272 с.
7. Погляди Горація на поетичну майстерність // Античні поетики. Аристотель. Поетика. Псевдо-Лонгін. Про високе. Горацій. Про поетичне мистецтво / [упоряд. М. Борецький, В. Зварич]. – К. : Грамота, 2007. – С. 125–128.

8. Содомора А. Повертаючись до Горація / А. Содомора // Содомора А. Студії одного вірша / А. Содомора. – Львів : Літопис, ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – С. 9–180.

9. Ярхо В. Античная лирика. Ранняя греческая лирика. Эллинистическая лирика. Римская лирическая поэзия / В. Ярхо, К. Полонская. – М. : Высшая школа, 1967. – 211 с.

Методичні рекомендації

Знайомство з творчістю Горація має розпочатися з окреслення біографічного контексту. Далі варто звернути увагу на її значну жанрову різноманітність і проаналізувати особливості розвитку жанрів еподу, сатири, оди та віршованого послання у художньому доробку римського митця. Особливий наголос при підготовці до семінарського заняття потрібно зробити на «Послання до Пізонів», у якому Горацій запропонував виклад власних поглядів на сутність та призначення поезії, вимоги до особистості поета, а також подав низку практичних порад щодо змісту та форми літературних текстів різних жанрів. В останньому питанні слід провести паралелі між «Посланням до Пізонів» Горація та «Поетичним мистецтвом» Н. Буало, а також прослідкувати, які теми та образи поезії Горація отримали продовження у творчості європейських митців Нового часу (Данте, Вольтер, О. Пушкін та багато інших), у тому числі й українських (Г. Сковорода, П. Гулак-Артемівський, І. Франко).

Завдання

1. Розкрийте зміст термінів «епод», «сатира», «ода», «послання».
2. Окресліть основні естетичні ідеї трактату Горація «Про поетичне мистецтво».
3. Вивчіть напам'ять оду Горація «До Мельпомени».

Семінарське заняття № 8

Біблія як твір літератури

План

1. Історія створення та структура Біблії.
2. Основні мотиви, образи та ідеї Старого Заповіту.
3. Основні мотиви, образи та ідеї Нового Заповіту.
4. Жанрове багатство Біблії.
5. Біблія і світова література.
6. Використання біблійних мотивів, сюжетів, образів в українському письменстві.

Література

1. Абрамович С. Священні книги людства : Веди, Коран : [посібник для вчителя] / С. Абрамович. – Х. : Ранок, 2003. – 192 с.
2. Александра М. Біблійні сюжети в творчості майстрів італійського Відродження / М. Александра // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 41–45.
3. Бетко І. Біблійні сюжети і мотиви в українській поезії кінця ХІХ – початку ХХ століть / І. Бетко // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 10. – С. 64–70.
4. Біблію писали 1600 років (історія) // Все для вчителя. – 1997. – № 13–14. – С. 63.
5. Біблія і культура // Слово і час. – 2000. – № 9. – С. 76.
7. Біблія як пам'ятка світової літератури // Слово і час. – 2000. – № 1. – С. 23.
8. Ніколенко О. Основні ідеї і структура Біблії / О. Ніколенко // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1998. – № 5. – С. 32–33.
9. Ніколенко О. Священні книги людства як пам'ятки культури і джерело літератури. Біблія. Коран / О. Ніколенко // Всесвітня література в сучасній школі. – 2014. – № 9. – С. 16–24.

10. Сулима В. Біблія і українська література. – К. : Освіта, 1998. – 400 с.

11. Томоруг О. Євангельські мотиви у світовій літературі [Електронний ресурс] / О. Томоруг // Релігія та соціум. – 2013. – № 1. – С. 150–157. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2013_1_24.

12. Шевченко Г. Біблія – визначна пам'ятка світової культури і літератури / Г. Шевченко // Все для вчителя. – 2002. – № 15–16. – С. 80–83.

13. Ярош О. Чотири Євангелія та їхнє значення для європейської культури / О. Ярош // Обрії. – 2010. – № 2. – С. 37–44.

Методичні рекомендації

Біблія в курсі історії зарубіжної літератури вивчається насамперед як твір художньої словесності, тому в процесі підготовки до семінарського заняття потрібно абстрагуватися від її теологічних потрактувань. Перше питання передбачає висвітлення історії створення Біблії, хронології виникнення й канонізації її основних частин та складної структури (Старий і Новий Заповіт; книги Старого (Числа, Вихід, Левіт, Второзаконня і т. д.) та книги Нового (Євангелія, Послання апостолів, Діяння апостолів, Апокаліпсис) Заповіту). У другому і третьому питаннях необхідно подати інтерпретацію основних тем, ідей, мотивів та образів Старого і Нового Заповіту, звернувши особливу увагу на їх символічність та можливі способи розуміння. Відповідь на два останні питання має розкрити вплив Біблії на розвиток світового письменства (п'яте питання) та української літератури (шосте питання).

Завдання

1. З'ясуйте етимологію слів «Біблія», «Завіт», «Євангеліє».
2. Відшукайте у Біблії риси різних літературних жанрів.

Семінарське заняття № 9
«Беовульф» – пам'ятка англосаксонської епічної традиції

План

1. Жанр середньовічного епосу в германських літературах.
2. Відомості про створення «Беовульфа», фабула твору, характер конфлікту.
3. Особливості структури та композиції тексту.
4. Образна система «Беовульфа», прийоми створення характеру епічного героя.
5. Мова поеми: алітераційний вірш, постійні епітети, повтори, описовість тощо.

Література

1. Беовульф. Старшая Эдда. Песнь о Нибелунгах / [пер. ; вступ ст. А. Гуревича]. – М. : Художественная литература, 1975. – 751 с.
2. Гуревич А. Средневековый героический эпос германских народов / А. Гуревич // Беовульф. Старшая Эдда. Песнь о Нибелунгах / [пер. ; вступ ст. А. Гуревича]. – М. : Художественная литература, 1975. – С. 5–26.
3. Мелетинский Е. «Эдда» и ранние формы эпоса / Е. Мелетинский. – М. : Наука, 1968. – 367 с.
4. Фік С. Релігійно-міфологічні структури в культурному полі середньовічної літератури : «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Беовульф» / С. Фік // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка : Серія : Літературознавство. – Тернопіль, 2005. – Вип. 16. – С. 290–299.
5. Шевченко І. Англосаксонська поема «Беовульф» як зразок стародавнього героїчного епосу [Електронний ресурс] / І. Шевченко. – Режим доступу : http://xn--e1aaajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf_13/doklad_13_5_03.pdf.

Методичні рекомендації

Вивчення «Беовульфа» необхідно розпочати із теоретичних аспектів – дослідження проблеми походження середньовічного архаїчного епосу, а також його принципової відмінності від античних епічних поем, з одного боку, та середньовічного героїчного епосу – з іншого. Далі потрібно зосередитися на проблемі створення поеми (різні теорії авторства, суперечність датування тощо). Третє і четверте питання стосуються художніх особливостей змістового рівня «Беовульфа», п'яте – формального. При їх висвітленні варто, за можливості, використовувати текст англосаксонської пам'ятки в оригіналі.

Завдання.

1. Розкрийте проблему генези тексту «Беовульфа».
2. Порівняйте «Беовульф» із відомими вам епічними текстами античної літератури.

Семінарське заняття № 10

«Пісня про Роланда»: історична основа й епічна поетика, сюжет та структура поеми

План

1. Французький героїчний епос: цикли, тематика, художньо-стильові особливості.
2. Історична основа та сюжетні джерела «Пісні про Роланда». Історія написання твору.
3. Ідейна спрямованість, проблематика, художній колорит поеми.
4. Епічні образи Роланда і Олів'є як національних героїв.
5. Образи Карла Великого та інших персонажів «Пісні про Роланда», їх роль у творі.
6. Особливості епічного стилю поеми.

Література

1. Астахова А. «Пісня про Роланда» серед інших середньовічних епосів. До компаративного вивчення / А. Астахова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999. – № 10. – С. 35–37.
2. Бондаренко В. «Віра в героїзм створює героїв» / В. Бондаренко // Всесвітня література в сучасній школі. – 2012. – № 4. – С. 14–16.
3. Глібовець В. «Пісня про Роланда» і «Слово о полку Ігоревім» як пам'ятки середньовічного героїчного епосу : із практики порівняльного аналізу художніх творів / В. Глібовець // Зарубіжна література в школах України. – 2011. – № 10. – С. 44–45.
4. Загальна характеристика «Пісні про Роланда» // Тема. – 2000. – № 3. – С. 16–24.
5. Медвідь Н. Героїчний епос народів у порівняльному вивченні : «Слово о полку Ігоревім» та «Пісня про Роланда» /

Н. Медвідь // Зарубіжна література в школах України. – 2008. – № 7–8. – С. 15–19.

6. Пісня про Роланда : [Давньофранцузький епос] / [пер. В. Пащенко, Н. Пащенко]. – К. : Либідь, 2003. – 192 с.

7. Сова В. Використання історичних джерел як засіб, що сприяє повнішому осягненню художнього твору («Пісня про Роланда») / В. Сова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – № 7. – С. 31–33.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття слід, перш за все, звернути увагу на історичні, релігійні, політичні та соціокультурні чинники виникнення героїчної епічної літератури у середньовічній Європі, а також проаналізувати національну своєрідність французького героїчного епосу на тлі епосів інших європейських народів. Варто опрацювати теоретичні аспекти теми: ознайомитися із визначеннями героїчної епічної поеми, епічного героя, епічного стилю. Необхідно також вдумливо прочитати художній текст «Пісні про Роланда» та здійснити аналіз особливостей фабули, образної системи, ідейної спрямованості, проблематики та стилістики поеми.

Завдання

1. Поміркуйте, чи можна вважати «Пісню про Роланда» текстом, що відображає реальні історичні події.

2. Згадайте, який твір давньої української літератури написаний у жанрі героїчного епосу.

Семінарське заняття № 11

Куртуазна лірика: усталені форми і характер їх змісту

План

1. Поняття куртуазної літератури. Прованс і його роль у розвитку лицарської лірики.
2. Творчість трубадурів: основні жанри, тематика, проблематика. Морально-етичний ідеал куртуазної лірики.
3. Художня своєрідність поезії Джауфре Рюделя, Бертрана де Борна, Бернарта де Вентадорна, Маркабрюна та інших.
4. Лірика труверів, її відмінність від лірики трубадурів.
5. Німецький міннезанг, два напрями його розвитку. Творчість Тангейзера, Вальтера фон дер Фогельвейде та інших.
6. Значення куртуазної лірики для європейської і світової поезії.

Література

1. Бандровська О. Образ жінки в системі куртуазного етикету провансальських трубадурів [Електронний ресурс] / О. Бандровська // Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови. – 2012. – Вип. 20 (1). – С. 19–27. – Режим доступу : http://lnu.edu.ua/faculty/inomov.new/Visnyk/visnyk/Visnyk20/Visnyk20_1/articles/3Bandrovska.pdf.
2. Логвин Г. Лірика Середньовіччя (Д. Рюдель, Бертран де Борн. Із поезії вагантів) / Г. Логвин // Зарубіжна література в школі. – 2008. – № 13–14. – С. 25–32.
3. Про лицарів та лицарство (цікаво) // Все для вчителя. – 2005. – № 5–6. – С. 85–98.
4. Рихло П. Лицарська (куртуазна лірика) ; Міннезанг / П. Рихло // Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. д. ф. н. А. Волкова (гол.), к. ф. н. О. Бойченка, к. ф. н. І. Зварича, к. ф. н. Б. Іванюка, к. ф. н. П. Рихла]. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 287–289 ; 327–328.

5. Шатохина О. Із західноєвропейської поезії. Творчість провансальських трубадурів, її жанрово-тематичне та стильове багатство, ідейно-художній зміст / О. Шатохина // Зарубіжна література в школі. – 2009. – № 2. – С. 15–21.

6. Яременко Н. Куртуазна література Середньовіччя і трансформація її ідей у добу Відродження [Електронний ресурс] / Н. Яременко, Н. Коломієць. – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=A SP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmduf_2014_4.13_67.

Методичні рекомендації

Опрацювання теми семінарського заняття передбачає ґрунтовне вивчення літературознавчого матеріалу, що стосується проблем виникнення, періодизації й художньої своєрідності середньовічної лицарської (куртуазної) літератури у двох її основних різновидах – лицарського роману та лицарської лірики. Окрім того, варто ознайомитися з теоретичними розвідками, присвяченими питанням куртуазної концепції кохання та тієї ролі, яка відводилася у ній жінці і лицареві. Важливо звернути увагу на розгалужену жанрову систему куртуазної лірики та тісний взаємозв'язок форми і змісту у ній, а також засвоїти низку термінів: «трубадур», «трувер», «міннезанг», «канцона», «тенсона», «сирвента», «балада», «альба», «пасторела», «сирена» тощо. Насамкінець необхідно ознайомитися із поетичними текстами провансальських трубадурів та німецьких міннезангерів і спробувати здійснити їх власну інтерпретацію.

Завдання

1. Розкрийте значення терміна «куртуазна культура».
2. Прослідкуйте етимологію слів «трубадур» та «міннезанг».
3. Вивчіть напам'ять одну із куртуазних поезій.

Семінарське заняття № 12

Художньо-естетична своєрідність лицарського роману (на прикладі роману про Тристана та Ізольду в обробці Жозефа Бедьє)

План

1. Жанрово-стильова своєрідність лицарського роману.
2. Різновиди лицарського роману у європейській середньовічній літературі.
3. «Роман про Тристана та Ізольду»: фабула твору, ідейний зміст роману, характеристика основних персонажів.
4. Легенда про Тристана та Ізольду в творчості Лесі Українки: поема «Ізольда Білорука».

Література

1. Бедьє Ж. Роман про Тристана та Ізольду / [пер. з франц., передм. та прим. М. Рильського]. – К. : Молодь, 1992. – 176 с.
2. Коптілов В. «Любов одна, як смерть одна» (Середньовічний роман про Тристана та Ізольду) / В. Коптілов // Вікно в світ. – 2000. – № 1 (10). – С. 5–10.
3. Коптілов В. Легенди сивої давнини (про лицарські романи) / В. Коптілов // Всесвіт. – 1997. – № 12. – С. 120.
4. Мелетинский Е. Средневековый роман. Происхождение и классические формы / Е. Мелетинский. – М. : Наука, 1983. – С. 28–104.
5. Про лицарів та лицарство (цікаво) // Все для вчителя. – 2005. – № 5–6. – С. 85–98.
6. Рихло П. Легенда про невмируще кохання / П. Рихло // Наскрізнi сюжети i образи в лiтературах Європи / А. Волков, П. Рихло, О. Бойченко. – Чернівці – Київ, 1998. – С. 30–47.
7. Рихло П. Лицарський (куртуазний роман) / П. Рихло // Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. д.

ф. н. А. Волкова (гол.), к. ф. н. О. Бойченка, к. ф. н. І. Зварича, к. ф. н. Б. Іванюка, к. ф. н. П. Рихла]. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 289–292.

8. Рицарський роман як жанр середньовічної літератури // Тема. – 2000. – № 3. – С. 38–40.

Методичні рекомендації

Підготовку до семінарського заняття слід розпочати з ознайомлення з інформацією про основні цикли середньовічного лицарського роману (античний, бретонський, східно-візантійський), а також відомостями про джерела, авторів, тематику, проблематику і центральних персонажів кожного з циклів. Далі потрібно визначити місце і роль «Роману про Тристана та Ізольду» у розвитку середньовічної літератури та куртуазної культури Європи. Основну увагу варто приділити аналізу фабули роману, його персонажів та ідейного змісту. Необхідно також прочитати поему Лесі Українки «Ізольда Білорука» та зробити висновок про специфіку трактування сюжету про Тристана та Ізольду відомою українською поеткою.

Завдання

1. З'ясуйте, за яких історичних та соціально-політичних умов, де і коли виник жанр лицарського роману.
2. Поясніть, чим трувери відрізнялися від трубадурів.

Семінарське заняття № 13

Розвиток традицій фольклору в середньовічному епосі про тварин: «Роман про Лиса»

План

1. Причини виникнення середньовічної міської літератури, її жанри і стиль, органічний зв'язок із фольклором.
2. «Роман про Лиса» («Роман про Ренара») як зразок анімалістичного (тваринного епосу). Проблема авторства твору.
3. Фабула твору, його композиція та образна система.
4. Алгоритичне зображення феодального суспільства у «Романі про Лиса».
5. Переспіви «Роману про Лиса» у світовій літературі («Райнеке-Лис Й. В. Гете, «Лис Микита» І. Франка та інші).

Література

1. Волков А. Тваринний епос / А. Волков // Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. д. ф. н. А. Волкова (гол.), к. ф. н. О. Бойченка, к. ф. н. І. Зварича, к. ф. н. Б. Іванюка, к. ф. н. П. Рихла]. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 557–558.
2. «Животный» эпос и дидактико-аллегорическая поэма // История всемирной литературы : В 9 томах. – Т. 2. – М. : Наука, 1983. – С. 578–583.
3. Ільницький М. Два українські варіанти про хитрого лиса [Електронний ресурс] / М. Ільницький. – Режим доступу : file:///C:/Users/user/Downloads/k_ilnyskyjm.pdf.
4. Казакова Е. Своєобразие антропоморфизма в средневековом «Романе о Лисе» и поэме Гёте «Рейнеке-Лис» [Электронный ресурс] / Е. Казакова. – Режим доступа : [http://www.unn.ru/pages/e-library/vestnik/99999999_West_2013_1\(2\)/25.pdf](http://www.unn.ru/pages/e-library/vestnik/99999999_West_2013_1(2)/25.pdf).
5. Роман про Ренара : [Переспів з давньофранц. В. Коптілова] // Всесвіт. – 2001. – № 1–2. – С. 124–137.

Методичні рекомендації

«Роман про Лиса» логічно розглядати у контексті розвитку європейської середньовічної міської літератури, тому перше питання семінарського заняття присвячене характеристиці її змістових та формальних особливостей. У другому питанні необхідно подати визначення анімалістичного (тваринного) епосу та зосередитися на етапах створення тексту «Роману про Лиса». Третє і четверте питання передбачають висвітлення фабули всіх гілок твору та інтерпретацію його образної системи під кутом зору алегоричного змісту, закладеного у них. В останньому питанні потрібно подати інформацію про переспіви «Роману про Лиса» у європейських національних літературах, особливий наголос зробивши на текстах І. Франка («Лис Микита», «Фарбований Лис»)

Завдання

1. Поясніть, чому жанр анімалістичного епосу набув такої значної популярності у середньовічній літературі.
2. Спробуйте провести компаративні паралелі між «Романом про Лиса» та «Лисом Микитою» І. Франка.

Семінарське заняття № 14

«Божественна комедія» Данте як літературно-філософський синтез європейського Середньовіччя.

План

1. Основні віхи біографії Данте.
2. Задум та композиція «Божественної комедії».
3. Ідейно-художній зміст поеми: епоха Середніх віків у творі, концепція всесвіту та її релігійна основа, політична й національна проблематика.
4. Характеристика провідних образів і мотивів «Божественної комедії».
5. Образна символіка та алегоризм «Божественної комедії».
6. Данте і світова культура. Образи Данте в українській літературі.

Література

1. «Божественна комедія» (Данте Аліг'єрі) // Тема. – 2000. – № 3. – С. 74–88.
2. Борецький М. Данте в Україні / М. Борецький // Календар класного керівника на 1996 – 1997 навчальний рік. – Дрогобич, 1996. – С. 34–37.
3. Висоцька Н. Подорож у світ «Божественної комедії» (Данте) / Н. Висоцька // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999. – № 11. – С. 41–43.
4. Гвоздьов А. Геній італійського Ренесансу (Данте) / А. Гвоздьов // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2004. – № 4. – С. 2–7.
5. Голенищев-Кутузов И. Творчество Данте и мировая культура / И. Голенищев-Кутузов. – М. : Наука, 1971. – 551 с.
6. Данте Аліг'єрі (біографія і творчість) // Тема. – 2000. – № 3. – С. 69–74.

7. Ірклій О. «Божественна комедія». Духовний і моральний сенс подорожі героя / О. Ірклій // Все для вчителя. – 2010. – 15 травня. – С. 45–48.

8. Кочур Г. Данте в українській літературі / Г. Кочур // Дантовские чтения. – М., 1985. – С. 181–204.

9. Островська Г. Філософсько-художній синтез середньовічної культури у поемі «Божественна комедія» Данте, її алегоричний зміст / Г. Островська // Зарубіжна література в школах України. – 2011. – № 11. – С. 34–37.

10. Стріха М. Данте Аліг'єрі та його «Божественна комедія» / М. Стріха // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 5–6. – С. 41–45.

11. Українські поети про Данте // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2001. – № 6. – С. 26–27.

12. Франко І. Данте Аліг'єрі. Характеристика Середніх віків. Життя поета і вибір із його поезії / І. Франко // Франко І. Зібрання творів : в 50-ти томах / І. Франко. – Т. 12. – К. : Наукова думка, 1978. – С. 7–253.

13. Шалагінов Б. «Божественна комедія» / Б. Шалагінов // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2004. – № 4. – С. 8–11.

Методичні рекомендації

Перед тим як переходити до безпосереднього аналізу «Божественної комедії», необхідно окреслити культурно-історичний та біографічний контекст інтерпретації: проаналізувати основні події біографії Данте Аліг'єрі на тлі його складної та суперечливої історичної доби, звернути увагу на історію задуму та написання поеми, а також здійснити термінологічну роботу – ознайомитися із визначеннями літературознавчих термінів «алегорія», «символ», «терцина». Сам текст «Божественної комедії» варто розглядати під кутом зору втілення у ньому філософських, релігійних, політичних та естетичних поглядів автора. Насамкінець слід звернути увагу на рецепцію твору Данте у світовій та українській літературі.

Завдання

1. Розкрийте різницю між символом та алегорією.
2. Законспекуйте статтю Г. Кочура «Данте в українській літературі».
3. Вивчіть напам'ять уривок із «Божественної комедії».

Семінарське заняття № 15

Творчість Омара Хаяма

План

1. Тенденції розвитку персько-таджицької літератури в добу Середньовіччя.
2. Життєвий шлях О. Хаяма. Конфлікт поета з представниками ортодоксального мусульманства.
3. Філософські погляди О. Хаяма та їх відображення у поезії митця.
4. Складний і багатогранний світ душевних переживань автора у рубаї, їх основні мотиви, символізм образів.

Література

1. Кирилюк З. Література середньовіччя : посібник для вчителя / З. Кирилюк. – Х. : Веста – Ранок, 2003. – С. 105–169.
2. Козуб Г. Система уроків з вивчення східної поезії «І плаче над трояндою наш східний соловейко». Урок-мандрівка у світ східної культури (Рудакі, Омар Хайям, Гафіз, Фірдоусі, 8 клас) / Г. Козуб // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. – № 7. – С. 14–18.
3. Омар Хайям в кругу мудрости : сборник / [отв. за вып. Н. Таранова]. – Симферополь : Реноме, 1998. – 364 с.
4. Хайям О. Рубаї / О. Хайям ; [вступ. ст. та прим. В. Мисика]. – К. : Дніпро, 1965. – 99 с.

Методичні рекомендації

Перше і друге питання мають на меті створення адекватного контексту для вивчення творчості О. Хаяма. Їх предметом є основні тенденції розвитку персько-таджицької літератури в добу Середньовіччя, а також життєвий шлях митця. Відповідь на третє

питання передбачає окреслення філософських аспектів поезії О. Хаяма. При його висвітленні важливо звернути увагу на афористичність думок автора, їх позачасовості та актуальності навіть для сьогодення. Відповідаючи на четверте питання, слід здійснити аналіз рубаї О. Хаяма під кутом зору їх автобіографізму, символізму та особливостей поетики.

Завдання

1. Поміркуйте, які саме риси світогляду О. Хаяма втілилися у його творчості.
2. Розкажіть, що ви знаєте про розвиток жанру рубаї у світовій літературі.
3. З'ясуйте, хто перекладав поезію О. Хаяма на українську мову.

ДОДАТКИ

Питання підсумкового контролю

1. Зміст поняття «антична література». Проблема періодизації літературного процесу в добу античності.
2. Міф як явище культури. Сутнісні риси античної міфології.
3. Основні мотиви та сюжети грецької міфології.
4. Національна специфіка римської міфології.
5. Антична байка.
6. Ідейно-художній зміст «Іліади» Гомера.
7. «Одіссея» Гомера: своєрідність композиції, жанру та стилю.
8. Художня майстерність Гомера. «Гомерівське питання».
9. Загальна характеристика творчості Гесіода.
10. Давньогрецька лірика: генеза і типологія, жанрові й тематичні параметри.
11. Елегія і ямб у давньогрецькій поезії.
12. Давньогрецька монодійна лірика.
13. Давньогрецька хорова лірика.
14. Давньогрецька трагедія як явище культури: етапи розвитку, особливості поезики.
15. Есхіл – «батько давньогрецької трагедії».
16. Ідейно-тематичні характеристики трагедій Софокла.
17. Проблематика та художні особливості творчості Еврипіда.
18. Загальна характеристика давньогрецької комедії.
19. Давня аттична комедія. Творчість Аристофана.
20. Давньогрецька проза: еволюція, типологія, функції.
21. «Історія» Геродота: загальна характеристика.
22. Ідейно-художні особливості історіографії Фукидида і Ксенофонта.

23. Ораторське мистецтво у Давній Греції. Творчість Демосфена.

24. Давньогрецька філософська проза. Сократ.

25. Філософські діалоги Платона.

26. Творчість Аристотеля. «Поетика».

27. Еллінізм як епоха у розвитку античної культури.

28. Нова аттична комедія. Драматургія Менандра.

29. Александрійська поезія: Каллімах, Феокрит, Аполлоній Родоський.

30. «Порівняльні життєписи» Плутарха: змістова та формальна характеристика.

31. Жанрово-стильові та ідейно-тематичні особливості творчості Лукіана.

32. Давньогрецький роман. Лонг «Дафніс і Хлоя».

33. Римська література: загальний огляд та періодизація.

34. Тематичні та стильові риси комедій Плавта.

35. Ідейно-художній зміст спадщини Теренція.

36. Проза Цицерона та Юлія Цезаря.

37. Поема Лукреція Кара «Про природу речей»: філософські ідеї, естетична своєрідність.

38. Римські поети-неотеріки. Творчість Катулла.

39. Загальна характеристика творчості Вергілія.

40. Ідейний зміст, композиційні й естетичні характеристики поеми Вергілія «Енеїда».

41. Творчість Горація: жанрово-стильове багатство.

42. Римська любовна елегія. Проперцій. Тибулл.

43. Розвиток жанру сатири в римській літературі.

44. Загальна характеристика творчості Овідія.

45. Поема Овідія «Метаморфози»: ідейно-тематичний зміст, художні особливості.

46. Творчість Сенеки: моральний зміст та філософська проблематика.

47. Роман Апулея «Метаморфози, або Золотий Осел»: фабула, композиція, стиль.

48. Ідейно-естетичні виміри та періодизація літератури європейського Середньовіччя.
49. Концепція людини і світу доби Середньовіччя.
50. Клерикальні жанри у середньовічній літературі.
51. Кельтський епос.
52. Художній світ скандинавських едд та ісландських саг.
53. «Беовульф»: історія створення, жанрова специфіка, образи епічних героїв.
54. «Пісня про Нібелунгів» як епічна поема.
55. «Пісня про Роланда»: історія написання, фабула, пафос, характеристика героїв.
56. «Пісня про мого Сіда»: історична основа, фабула, образи головних персонажів.
57. Творчість трубадурів та труверів.
58. Лірика міннезангерів.
59. Жанр лицарського роману у середньовічній літературі: цикли, тематика, проблематика.
60. Загальна характеристика середньовічної міської літератури.
61. Поетика майстерзангу.
62. Сатиричні жанри в епоху Середньовіччя: фабльо, шванки.
63. Тваринний епос та дидактично-алегорична поема у літературі Середніх віків.
64. Ідейно-естетичний зміст поезії вагантів.
65. Універсальні характеристики творчості Данте. «Божественна комедія».

Тексти для обов'язкового прочитання

1. Гомер «Іліада», «Одіссея».
2. Есхіл «Прометей закутий».
3. Софокл «Едип-цар», «Антигона».
4. Еврипід «Медея».
5. Аристофан «Хмари».
6. Аристотель «Поетика».
7. Лонг «Дафніс і Хлоя».
8. Платон «Бенкет», «Федон».
9. Плутарх «Демосфен і Ціцерон».
10. Менандр «Відлюдник».
11. Вергілій «Енеїда».
12. Сенека «Моральні листи до Луцилія».
13. Овідій «Метаморфози».
14. Апулей «Золотий осел».
15. Плавт «Хвальковитий воїн».
16. Теренцій «Брати».
17. Лукрецій «Про природу речей».
18. Августин «Сповідь».
19. «Беовульф».
20. «Пісня про Роланда».
21. «Пісня про мого Сіда».
22. «Пісня про Нібелунгів».
23. «Роман про Тристана та Ізольду».
24. Данте «Божественна комедія».
25. О. Хаям «Рубаї».